

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
1. ПРОЦЕСИ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА І ЗРОСТАННЯ ВИМОГ ДО ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЛЮДИНИ	
1.1. Тенденції розвитку сучасної економіки і детермінанти освіти населення	8
1.2. Яких компетентностей вимагає від фахівця нова економіка?	14
1.3. Сучасні вимоги до компетентностей фахівців	30
2. НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ	
2.1. Що зумовлює необхідність вчитися людині впродовж життя?	41
2.2. Професії майбутнього	46
2.3. Формування професійних компетентностей фахівця у сучасних умовах	51
3. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	
3.1. Види і форми освіти	56
3.2. Освіта дорослих	62
3.3. Які знання кращі: спеціальні чи універсальні?	65
3.4. Інновації в освітньому процесі	71
4. ОРГАНІЗАЦІЯ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ	
4.1. Програми і форми навчання	77
4.2. Платформи неформальної освіти	81
4.3. Методи і технології навчання	84

5. РЕЗУЛЬТАТИ НЕФОРМАЛЬНОГО НАВЧАННЯ	
5.1. Менеджмент якості і результатів неформальної освіти	93
5.2. Поради «бувалих»	99
КОРИСНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	104
ДОДАТОК	110
Зміст основних компетенцій фахівця (поняття, визначення, тлумачення)	110

ПЕРЕДМОВА

Ми живемо в дуже динамічні часи. Змінюється суспільство. Високими темпами змінюються економіка, техніка, технології. Змінюються й сама людина – суб'єкт власного життя і власного щастя, яка сама реалізує свої сили і здібності.

Фундаментом розвитку особистості є її освіта, професійна підготовка. Традиційні підходи до організації і методів освіти, що виправдовували себе у минулих умовах, сьогодні потребують змін і реформування. Наголосимо, що змінювати підходи до навчання необхідно, перш за все, самій людині, що самостійно визначає свій життєвий шлях, своє майбутнє.

Майбутнє настає вже сьогодні. Цей загальновідомий вислів знаходить своє підтвердження в усіх сферах суспільного життя. До цього недалекого майбутнього необхідно готуватися вже сьогодні. І, в першу чергу, – у питаннях фахової підготовки. Власний образ майбутнього фахівця повинен стати для кожної людини конкретним планом дій щодо формування знань, умінь, навичок, відповідності набутих компетентностей вимогам завтрашньої економіки, вимогам, що формуються завтрашнім власним професійним життям.

Нині в усьому світі йде активний пошук нової моделі освіти. Традиційна система освіти була розрахована на набуття аналітичних та інтелектуальних знань, умінь і навичок їх використання. Сьогодні загальновизнаною стала потреба зміни стратегічних цілей освіти, перестановки акценту зі знань фахівця на його особистісні якості, що постають водночас як цілі і як спосіб його підготовки до майбутньої професійної діяльності.

Нова освітня парадигма за пріоритет професійної освіти розглядає орієнтацію на інтереси особи, на становлення її ерудиції, розвиток постійної потреби у здобутті знань.

Сучасний ринок праці практично вимагає постійного навчання, при чому далеко не завжди в системі формальної освіти. Виходячи з цього, при Міністерстві створено робочу групу з розробки закону «Про освіту дорослих». До його створення долучилися: Громадська спілка «Українська асоціація освіти дорослих», Інститут міжнародного співробітництва Німецької асоціації народних університетів (DVV International) та інші громадські організації й об'єднання.

Ефективна освіта, до якої ви, читачу, теж прагнете, – це унікальний для кожного набір знань, компетентностей, практичних навичок. І у кожного свій шлях досягнення цієї унікальності: молодші можуть розпочати його з коледжу, старші за віком – після повної вищої освіти. І форми здобуття цієї унікальності можуть бути різні: від навчання в закладах вищої освіти, проходження спеціальних курсів до самостійного вивчення предмету. Правда, слід пам'ятати, що вміння самостійно вчитись, на думку дослідників, – це особливо складне уміння, яким володіють лише 7–10% тих, що вирішують задачі підвищення своєї компетентності.

Сьогодні у світі є десятки мільйонів незаповнених робочих місць, водночас компанії страждають від того, що не можуть знайти фахівців з навичками, яких не дають у закладах вищої освіти. При цьому «за бортом» опиняються ті, хто вірить, що одного разу отримавши освіту, можна розраховувати на неї решту життя, – інноваційні проекти, захоплені кар'єрні можливості та позиції в найкращих компаніях сьогодні не для них. Подолати це протиріччя допомагає додаткове навчання, навчання впродовж життя, онлайн-курси, які надають реальний шанс підвищення власної компетентності, її відповідності вимогам конкретного робочого місця конкретної компанії, підвищення кваліфікації та отримання перспективної професії, не відволікаючись від поточної роботи або навчання.

Настійливою вимогою часу стала необхідність навчання людини впродовж усього життя. Освітнім трендом XXI століття стала неформальна освіта, освіта дорослих. Саме цим

питанням присвячується даний довідник, який слід розглядати як порадачник у роздумах читача щодо:

- аналізу тенденцій розвитку суспільства, економіки, визначення власного місця в майбутньому, мотивації власних дій у сфері знань, формування компетенцій для професійної діяльності;

- необхідності постійного підвищення своєї кваліфікації і визначення рівня знань, компетентностей, яких потребують умови майбутньої професійної діяльності;

- формування власних мотивів, цілей професійного удосконалення;

- ознайомлення зі змістом, перевагами різних видів освіти та їх вибір з урахуванням власних уподобань і можливостей;

- з'ясування особливостей, переваг неформальних видів і форм освіти;

- визначення шляхів підвищення кваліфікації або професійної перепідготовки та їх застосування;

- уточнення порядку формування програми навчання, ознайомлення з методами і технологіями неформального навчання;

- вибору місця навчання, визначення з власними потребами і бажаннями щодо керування процесом свого навчання, консультативної допомоги з боку організаторів навчання;

- умов забезпечення і зовнішніх гарантій якості неформального навчання;

- з'ясування, за яких власних ресурсів і зовнішніх умов можливо досягти бажаних особистих результатів навчання, документарного їх підтвердження і шляхів їх використання для досягнення початкових цілей професійного удосконалення, встановлених особисто при прийнятті рішення щодо подальшого навчання.

Довідник призначений для тих, хто знаходиться у роздумах про власне життєве самовизначення, для вмотивованих на саморозвиток, самовдосконалення, самонавчання, самоорганізацію, самовизначення та самореалізацію.